

utjecaja u onomu, što predhodi podizanje tužbe na nevaljanost braka.

Odgovoreno je: **O d r e č n o** (Negative), ali je moguća žalba protiv odluke Ordinarijeve, dokle god postupak nije započeo.

ŽUPNIČKA I KAPELANSKA JURISDIKCIJA

Prema sadanjim vrlo jasnim i preciznim odredbama (k. 197 Kod. kan. pr.) razdioba je crkvene poglavarске vlasti (iurisdiction) d v o č l a n a: ona je ili redovna (ordinaria) ili povjerena (delegata). Ova razdioba je adekvatna i specifična, jer potpuno obuhvaća pojam crkvene vlasti i crkvenu vlast neposredno dijeli na dvije vrste (species), koje se međusobno isključuju, t. j. svaka je crkvena vlast ili redovna ili povjerena, trećega nema, pa ako vlast nije redovna, onda je povjerena ili obratno. R e d o v n a se vlast dalje dijeli na dvije podvrste: ona je ili vlastita (propria) ili zamjениčna (vicaria).

Ovim je odredbama novi Kodeks kanonskog prava učinio bespredmetnima mnogobrojne kontroverze starijih kanonista, a napose su ovim odredbama konačno i zauvijek izlučene iz crkvenog prava one vrste crkvene vlasti, koje su nazvane »iurisdiction quasi-ordinaria« i »iurisdiction mandata« i koje su imale različita i mnogobrojna značenja. (Vd. Röszer, Die gesetzliche Delegation (delegatio a iure), Paderborn, 1937, 84).

S obzirom na ove odredbe Kodeksa nema i ne može da bude sumnje o tom, da je župnička vlast redovna i vlastita (iurisdiction ordinaria propria). Sporno je među autorima, da li župnik uz svoju vlastitu redovnu vlast može imati za stanovite stvari (vd. n. pr. k. 1245 § 1) i redovnu zamjениčnu vlast (iur. ordinaria vicaria) tako, da je župnik nosiocem ne samo svoje redovne vlastite vlasti, nego u stanovitim slučajevima i za stanovite stvari još i nosiocem redovne zamjениčne vlasti. (Vd. Röszer, 86). Razumije se, da župnik povrh toga može imati za neke stvari i povjerenu (delegiranu) vlast.

Što se tiče župničkih zamjenika (kapelana) pitanje o njihovoj vlasti nije tako jasno i mnogo se je o tom raspravljalo u vezi s odredbom k. 476 § 6. Iako to pitanje još nije konačno riješeno (zato n. pr. *Coronata*, Inst. iur. can., I, 578 kaže: »co-operatoribus ordinaria potestas generatim vindicanda videtur«) može se smatrati usvojenim i sigurnim mišljenjem to, da je vlast kapelanska u pravilu r e d o v n a (iurisdiction ordinaria), osim ako je izrijeком drukčije određeno dijecezanskim statutima, dekretom Ordinarija ili povjerbom župnikovom. Kapelanska vlast dakako, i ako je redovna, uvijek je samo redovna z a m j e n i č n a (potestas ordinaria vicaria), jer je vrši kao župnički zamjenik. O tom je pitanju u nas pisao Dr Vitimir Jeličić (Duhovni pomoćnici, njihova prava i duž-

nosti, Franjev. Vijesnik. Visoko, XLI, 1938, 195), a dotakao ga se i Dr Karlin u svojoj disertaciji (Redovničke župe i župnici redovnici, Zagreb 1939, 113). Nedavno je to pitanje svestrano raspravljeno u monografiji: F. X. Bockey, De potestate vicarii cooperatoris, Disquisitio canonica in Can. 476 § 6, Romae 1939.

Dr F. Herman

CRKVA I KULTURA. Ne bi to u vrijeme modernoga povjesnoga naučnog istraživanja smjela biti tema o kojoj se vodi neka rasprava. Povjesna je činjenica da je Crkva majka evropske kulture. To priznaju objektivni naučni radnici sviju naroda; za potvrdu je ove teze iznesena i kritički ispitana građa kod sviju naroda — i sud je neosporno pozitivan.

Pa ipak se i danas čuju protivni glasovi! Mi znamo da će se čuti i u buduće, ne samo kod nas nego po čitavom svijetu, ne samo danas i sutra, nego sve do konca svijeta. Crkva je spomen-djelo Kristova božanskoga poslanstva, njoj će se stalno jedan dio ljudi protiviti i namjerno je htjeti ignorirati. To je njezin utemeljitelj prorekao i mi vjerujemo da će tako biti.

»Blago vama kad vas pogrde i usprogone i izgovore na vas sve zlo, lažući mene radi« (Mt. 5, 11).

»Svi će mrziti na vas poradi mogega imena, ali koji ustraje do konca spasit će se« (Mt, 10, 23).

»Ako su mene progonili — i vas će progoniti« (Iv. 15, 20)

To se obistinjuje kod nas i provodi u raznim oblicima.

Spominjemo za ovaj put:

Među imenima objelodanjenim u knjizi Mirka Glojnarčića »Masonerija u Hrvatskoj« ima po koje to ime, što se naročito ističe borbenim neprijateljstvom protiv katoličke Crkve u hrvatskom narodu. Znamo za jednoga asa, čije je ime ondje u popisu — do danas bez protesta! — kako je nedavno rekao pred ljudima ove riječi: »**Crkva za kulturu i prosvjetu nije ništa dala; ona je svoju ulogu doigrala . . .**«

Kad je hrvatski narod godine 1925. u skućenoj slobodi slavio 1.000 godišnjicu na spomen opstanka svoga nekada samostalna kraljevstva, svima je i svakome postalo bjelodano, da je ta Hrvatska sve što je kroz milenij imala i dala, na prvom mjestu dužna zahvaliti katoličkoj Crkvi. S katoličkom se Crkvom preporodila, kraj nje se odnjhala i održala; s njom je i uz nju se boreći protiv dušmana othranjivala svoju djecu doma i u tuđini; jedne je razašljala po Evropi da svojim umom svijetle na školama i vladaju uz prijestolja; po drugima je i preko njih izgrađivala svoju kućicu, čuvala i očuvala svoju slobodicu — Bogu hvala, do današnjeg danka! Treba biti mason, da to tkogod zanijeće!

Možda je i u tom baš jedan od razloga, što se naši iskreni i čestiti ljudi posvuda raduju, ako u interesu hrvatskoga narodnog opstanka i njegova zdrava napretka, uspije pogasiti masonska ognjišta.

A. Ž.